

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/100-bohaterow-na-100-le/104555,Marian-Kukiel-ur-15-maja-1885-r-w-Dabrowie-Tarnowskiej-z-m-15-sierpnia-1973-r-w-L.html>
07.05.2024, 07:11

Marian Kukiel (ur. 15 maja 1885 r. w Dąbrowie Tarnowskiej, zm. 15 sierpnia 1973 r. w Londynie) - generał dywizji, profesor doktor habilitowany historii.

Pułkownik dr Marian Kukiel w ciągu całych operacji od 20 kwietnia stale dowodzi oddziałami (51 pp, XXIV Brygada), które najwięcej były wystawiane na napór nieprzyjaciela. (...) Obrona przyczółka mostowego Wołoczyska jest jedną z najpiękniejszych kart wojen polskich - obronę tę prowadził w najcięższych warunkach dowódca XXIV Brygady osobiście, wielokrotnie razy narażony na śmierć lub niewolę, dzięki oddziałom pozostającym pod jego dowództwem zniszczono wartość bojową 8 dywizji kawalerii w bitwie pod Wołczkowcami. (Wniosek na odznaczenie **Virtuti Militari, 16 sierpnia 1920)**

Ukończył Wydział Filologiczny Uniwersytetu Lwowskiego (doktorat 1909). Od 1908 w Związku Walki Czynnej, później Związku Strzeleckim. Od sierpnia 1914 w Legionach Polskich. W latach 1915–1916 dowódca kompanii i batalionu w I Brygadzie Legionów. Od września 1917 komendant Szkoły Podchorążych w Warszawie, od marca 1920 zastępca szefa Oddziału III Sztabu Ministerstwa Spraw Wojskowych. Od kwietnia 1920 dowódca 51 Pułku Piechoty, od czerwca XXIV Brygady Piechoty. Od kwietnia 1923 do stycznia 1925 dowódca 13 Dywizji Piechoty, następnie do września 1926 szef Biura Historycznego Sztabu Generalnego. Od stycznia 1930 w stanie spoczynku. Docent historii wojskowej i czasów nowożytnych UJ (habilitacja 1927). Równolegle w latach 1930–1939 dyrektor Muzeum Czartoryskich w Krakowie. We wrześniu 1939 ochotniczo zgłosił się do wojska i przejściowo pełnił funkcję komendanta Tarnowa. Przedostał się do

Marian Kukiel

Francji, od października 1939 do czerwca 1940 wiceminister spraw wojskowych. W latach 1940–1942 dowódca I Korpusu Polskiego w Szkocji, 1942–1949 minister obrony narodowej. Współtwórca i w latach 1946–1973 prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego. Współzałożyciel Instytutu Historycznego im. Gen. Sikorskiego i jego dożywotni przewodniczący. Pochowany na cmentarzu Kensal Green w Londynie. Grób został wpisany do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski (nr ewidencyjny 571).

Awanse: porucznik (1915), kapitan (1915), major (1917), podpułkownik (1918), pułkownik (1920), generał brygady (1923), generał dywizji (1940).

Bibliografia

W.K. Cygan, *Oficerowie Legionów Polskich 1914–1917, słownik biograficzny*, t. II, Warszawa 2006, s. 326–329; A. Tuliński, *Oficerowie Biura Historycznego i Wojskowego Biura Historycznego w latach 1922–1939* (cz. 1), „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 4/2019, s. 168–170; J. Zuziak, *Generał Marian Kukiel (1885–1973). Żołnierz, historyk, polityk*, Pruszków 1997.

Marian Kukiel

Marian Kukiel